

Ett dygn i Zez

Novell

Simon K. Jensen

Ett dygn i Zez

Jag hittar en ledig fönsterplats och sätter mig. När man precis har anlänt till detta märkliga land mår man alltid extra bra de första timmarna medan kroppen ställer om sig till den rena luften. Är det dessutom sommar, som nu, ser man färgrika växter överallt och lättklädda människor som stannar upp och njuter solens strålar. Stämningen är lätt på ett svårförklarligt sätt. Att förflytta sig genom staden är som en parodi på en romantisk komedi och varken ymnig trafik eller hög ljudnivå påverkar människorna här.

Folk i Zez är inte utpräglad hövliga, men ej heller ohövliga. De verkar trivas tillsammans trots både små och stora skiljaktigheter. Kostymklädda kontorsarbetare står med sina portföljer i samma kaffekö som representanter för subkulturer med forna tiders bondageinspirerade klädstilar. Piprökande gamlingar sitter vid samma bord som unga veganer med sina V-shirts och förbipasserande hinner uppfatta fragment av allt från politiska diskussioner till gnäll över bibliotekens öppettider. Förälder drar i sina barn och flyttar på sig när stönande gravida masar sig fram. Det offentliga rummet präglas av olikheter och respekt för olikheter. I Zez finns ingen sexism, ingen rasism, ingen mobbning, och inga grupper känner sig utsatta eller förtryckta. Män och kvinnor arbetar på lika villkor, sida vid sida.

Zez är en av de många platser som har försvunnit under de senaste åren. Det skulle kunna vara ett litet land med begränsad samhällelig utväxling och ringa inblandning utifrån, möjligen beläget i utkanten av någon privilegierad västerländsk region med stor teknologisk framgång, men samtidigt isolerad från supermakternas och storstädernas höga tempo. Det skulle kunna vara en utopisk koloni, helt utan slavar och rovdrift. Det skulle kunna vara en främmande planet eller en *projektion*, en spegling av någons alster, med fantasin som grundläggande materia. Det skulle i princip kunna vara en dröm.

De flesta turister vet inte mycket om platserna de besöker. Men jag är av den uppfattningen att kunskap höjer vistelsens värde, och eftersom det är sjätte gången jag är här köpte jag ännu en bok medan jag väntade på flygplatsen, och nu har jag suttit och läst om Zez under hela resan. Det är ett enastående land med en fascinerande historia.

Framför allt känns landet tryggt. Kriminaliteten är låg och de få brott som begås är vanligen stölder och förövarna är mestadels personer som lider av arbetslöshet, alkoholism eller narkomani, men alla vet att förövarna är offer, och många försöker hjälpa dem.

Det finns få allvarliga sjukdomar i Zez, maten är nyttig och samhällets infrastruktur är säker. Klimatet är i balans och naturkatastroferna är få. De flesta lever sålunda länge, tills de är en bra bit över hundra, och trots att det fortfarande är många som dör i övre tonåren är medellivslängden numera 85 år.

Men så har det inte alltid varit. För bara två generationer sedan var allt annorlunda. Under många sekel hade invånarna arbetat hårt, byggt mycket, tänkt intensivt och kommit på fantastiska lösningar på de problem som uppkommit. Successivt hade lagar, etik och moral finslipats, och både ekonomin och kulturen i Zez blomstrade. Det fanns gott om välstånd och ingen korruption. Företrädare för de två största politiska riktningarna turades om att ha majoritet i parlamentet. Vissa decennier bjöd på överskott samtidigt som befolkningen arbetade hårt. Då infördes negativ skatt och alla njöt en period med mycket pengar. Sedan vände majoriteten och överskottet omvandlades till mer ledig tid. Skatten blev återigen positiv samtidigt som arbetsveckan förkortades. Detta växlande mellan tid och pengar fungerade felfritt och det politiska systemet var stabilt. För alla typer av konflikter fanns välbeprövade lösningsmetoder och fredliga tillvägagångssätt som förhindrade skada och blodsutgjutelse. Både folk och samhälle hade för länge sedan slutat kriga. Människorna älskade passionerat varandra, och med varandra.

Och älskandet blev ett problem. Passionen blev ett problem. Speciellt bland unga människor ökade älskogsödligheten. De unga hade alla haft en lycklig barndom med föräldrar som var lyckliga tillsammans och gick till jobb som gjorde dem ännu lyckligare. Ungdomar upplever normalt kärlek starkare än andra, brinnande, på gränsen till smärtsamt, och rädslan att förlora finns därför alltid närvarande, latent vilande och redo att slå till om kärleken blir tillräckligt stark. Men så var det inte i Zez. Där fanns ingen rädsla, och detta orsakade alla dödsfallen.

Unga människors hjärtan slår fort, och i Zez slår de fortare än på någon annan plats. Tonåringar vars passion inte hålls i schack av rädsla är, på grund av styrkan de besitter, lätta offer för en av naturens mest nyckfulla principer. Pulsen ökar och till sist slår deras hjärtan så fort att de stannar, oftast mitt i orgasmen, som när en cykelkedja ramlar av precis innan en korsning eller ett tåg spårar ur på toppen av ett berg. Detta var vad som hände ungefär hälften av alla tonåringar för två generationer sedan. De blev kära och extatiska, de älskade och dog, ofta parvis.

Hundratusentals passionerade ungdomar dog. De vetenskapliga institutionerna fick bråttom med att dels hitta en förklaring på de plötsliga sexrelaterade hjärtstoppen, dels hitta ett botemedel eller ett vaccin. Det tog några år för en särskild kommission bestående av de främsta experterna inom psykologi och medicin att inse vad som var fel och formulera ett lösningsförslag.

På en direktsänd presskonferens presenterades resultatet av kommissionens arbete vilket sedan diskuterades flitigt av landets makthavare, inklusive framträdande politiker som alla hade valts för att hitta en lösning på just detta allvarliga problem.

Förslaget gick ut på att med lagstiftning minska passionen, att lära ungdomarna att de kunde förlora och bli olyckliga. De styrande köpte idén och påbörjade direkt arbetet med att ändra lagarna.

Ett viktigt steg i de efterföljande samhällsliga reformerna var införandet av nya paragrafer i både sociallagen och skattelagen, det som vanligtvis kallas *sexskatten*. Kortfattat gick den ut på att älskog skulle beskattas progressivt, vilket innebar att alla skulle betala 0,1% av sin månadsinkomst för varje minut de hade sex. Ett kärlekspar bestående av två fattiga arbetslösa skulle betala mycket mindre än två heltidsarbetande advokater, men det kändes i hushållskassan för de flesta, utom för gamlingar över 80 som var undantagna denna skatt samt omyndiga för vilka föräldrarna ansvarade (vilket genast resulterade i att många hemmaboende tonåringar förbjöds att ha sex innan de fyllde 18 och fick eget skattekonto).

Kommissionen hade först föreslagit att alla skulle bära en så kallad SAPMD (Sexual Activity Position and Movement Detector), en liten rund skiva som opererades in i ljumskan. Första generationens SAPMD var relativt enkla. Varje skiva aktiverades om den var nära en eller flera andra skivor. Då utfördes mätningar av rörelser och puls och en algoritm avgjorde om resultatet kunde tolkas som sex. Om så var fallet skickades längden av den sexuella aktiviteten till systemets centrala dator, och om sex mellan samma personer förekom mer än två gånger per månad, så registrerades en *kärleksrelation*. Och därefter kostade varje sexminut pengar som drogs automatiskt från de inblandades konton.

Befolkningen i Zez protesterade naturligtvis. Röster höjdes och bortglömda ord som totalitarism och maktmissbruk blev återigen moderna, och kommissionen tvingades tänka lite längre. Endast ett tusental personer hann få inopererat en obligatorisk SAPMD innan det nya systemet med frivillighet infördes. Personer kunde då välja att betala en schablonavgift på 20% av månadsinkomsten eller bära en SAPMD. De flesta unga valde SAPMD eftersom 20% är mycket för exempelvis en studerande.

Genom att göra det kostsamt att älska med sin partner dök stress upp som en faktor, vilket kraftigt minskade passionen. För varje sexualakt betalades en slant och de mindre bemedlade grupperna i samhället fick snabbt ekonomiska problem om de hade för mycket sex. Men även många rika upplevde att sexskatten minskade den sexuella aktiviteten. Har man mycket pengar känns det obekvämt att lägga dem på sådant som kan undvaras.

Fortfarande hördes protester. Men systemet verkade fungera, dödligheten minskade, och därför accepterades sexskatten och den blev så småningom en viktig del av samhällsekonomi. Det satsades mycket på att vidareutveckla tekniken bakom SAPMD och de många pinsamma incidenter som präglade de första åren glömdes så småningom bort.

Personer över femtio minns dock fortfarande *skakningsskandalen* där en spårvagn med drygt 300 personer fastnade på en bro över Zez' största flod sist på eftermiddagen. Ett lastfartyg hade krockat med bron och risken för ras gjorde bogseringsarbetet besvärligt. Spårvagnen hade glidit av spåret och tryckts mot broräcket och passagerarna fick stå tätt pressade mot varandra under de 7 timmar det tog att säkra bron med avancerade borrhjäl, kedjor och stålsladdar innan den trasiga pelaren kunde ersättas. Folk var nervösa, de svettades, pulsen var hög och vagnen skakade rytmiskt. Som tur var klarade sig alla utan allvarliga skador, men detektorerna i deras kroppar arbetade för fullt och efter några timmar började registreringen av alla nya kärleksrelationer. I slutet av månaden drogs en enorm summa från många av de olycksdrabbades konton som betalning för det journalister senare skämtsamt kallade "historiens största, längsta, dyraste och tråkigaste gruppknull".

Utöver den typen av felaktiga sexregistreringar finns det mer allvarliga händelser att minnas. När systemet var relativt nytt lyckades en grupp bestående av kirurger och hackare distribuera en sorts falsk SAPMD, en kopia som aldrig skickades i väg några kostsamma rapporteringar, endast ett fåtal sexminuter då och då. Den såldes illegalt under namnet *All-you-can-fuck* i flera år innan ligan slutligen avslöjades.

Jag måste även nämna flygkraschen som orsakades av fel i programvaran efter en uppdatering. Det var relativt nyligen, och det har skapat en viss bestående oro. Numera har en internationell grupp flygsäkerhetsinspektörer full insyn i tekniken bakom SAPMD och rädslan för fel har minskat betydligt, men i en del länder blir flygplatspersonal fortfarande tveksamma när det dyker upp ett pass från Zez.

Under de senaste tio åren har inga nya skandaler eller katastrofer ägt rum. Omvärlden har vant sig och i Zez är nästan alla nöjda med systemet. Folk är fortfarande glada och de flesta har lärt hur man lever sina liv utan passion.

Det tar dock tid att ändra en kultur, och än idag uppfostras en stor del av barnen med samma grundläggande livslust som deras föräldrars morföräldrar och farföräldrar hade. De växer upp i ren idyll, och när hormonerna börjar ta över så älskar de innerligt, och dör. Numera rör det sig om ungefär 7%. Men psykologer i Zez har uppfunnit en unik behandling som hjälper föräldrar att fort komma över sorgen efter ett förlorat barn.

En helt ny vetenskap har växt fram i syfte att öka förståelsen för unga människors fallenhet för passion och numera är ämnet *passionskunskap* obligatoriskt i grundskolorna. Det finns offentliga kontor som hjälper folk som riskerar att drabbas av passion, det finns advokater med passionsrelaterade spörsmål som specialområde. Det är en tradition i Zez att problem bör lösas snabbt, effektivt och klanderfritt. Pengar är inget problem.

Det är lite ironiskt att även nya sexuella aktiviteter har uppstått i kölvattnet på sexskatten. SAPMD-BDSM går ut på att låta en undergiven person, under stor njutning, förlora en hel månadslön under en tusen minuter lång sexakt, allt på en gång. Den dominerande parten tillfogar ekonomisk smärta, vilket sägs vara en av de mest plågsamma, speciellt om den undergivna har det gott ställt.

En annan konsekvens av lagen är att prostitutionen i Zez har förändrats som följd av att även sex i kärleksrelationer numera kostar pengar. När skatten infördes hade många bordellstamkunder inte råd att både ha en sexuell relation med sin partner och fortsätta de regelbundna besöken. Några valde partnern, andra valde de prostituerade, men eftersom besök hos samma person mer än två gånger triggade en ny kärleksrelation blev det snabbt kostsamt att återkomma till samma ställe, och bordellerna har därför minskat i antal.

Bland unga blev det otroligt populärt med two-night stands. Böcker som *Två gratis snurr* och bästsäljaren *Är din fru en hora?* samt uppföljaren *Äkta män är gigolos* influerade kulturen, och många nya hittills obeprövade strukturer för samliv introducerades.

I tv-serien *Hanrejen* följde nästan hela befolkningen under åtta säsonger en mans tafatta försök att finna sitt livs kärlek och samtidigt försörja sig som frilansande parterapeut.

Det finns mycket mer att berätta, men nu är jag framme. Bussen har tagit mig från flygplatsen till en hållplats endast tre minuter från mitt favoritställe *Brun lagun* som ligger i huvudstadens teaterkvarter. Jag ska vara ärlig och tillägga att för en resande som jag är Zez ett paradiset. Samtalet på stadens krogar är inspirerande, ölet är utsökt och gästerna är välutbildade och nyfikna. Majoriteten av de unga är singlar vilket gör det enkelt att få med sig sällskap till hotellrummet. Risken att drabbas av passion med en främling är väldigt liten, i alla fall för folk som är äldre än tjugofem, och eftersom främlingen inte har någon SAPMD kan ingen sexregistrering ske, även om semesterflirten skulle sträcka sig över flera dagar. Alla i Zez vet detta och det dröjer sällan länge innan de är nakna. Fenomenet är så välkänt att det har fått ett eget slangord, och de unga skämtar själva om deras *zezualitet*.

Idag är det annorlunda. Lagunen är nästan tom. Två bartenders står och pratar med varandra, en man sitter ensam i baren. Jag går fram och beställer en Jubel, känner för att röka också och ber därför om El Pazzione, förmodligen världens bästa cigarr, producerad i Zez av importerad tobak.

Jag frågar varför det är så tomt, och den ena bartendern berättar att det är val idag, folk sitter hemma framför skärmarna. Jag skäms över att inte veta detta.

Sedan vänder jag mig mot mannen bredvid mig. Han är runt trettio, kanske lite yngre, och när han tittar på mig ser jag att hans ögon har ett ovanligt ljus, som en glöd strax innan den blir låga.

– Hej, här sitter du helt själv. Varför är inte du hemma och tittar på valvakan?

Jag frågar eftersom jag vet att i Zez är det naturligt att börja prata med de människor som finns i närheten, nyfikenhet är inbyggd i själva kulturen. Bartendern kommer med tändstickor. Jag tänder min cigarr och tittar sedan på mannen igen. Han nickar mot röken och svarar.

– Det spelar ingen roll för mig vem som vinner det här valet. Jag sitter här för att njuta ett sista glas innan jag dör.

Jag tar ett bloss medan hjärnan bearbetar orden.

– Dör? Sa du dör? Ska du dö?

– Ja, senare i kväll ... men det låter så trist. Egentligen är det helt fantastiskt.

Jag stirrar på honom. Ögonen lyser, men han verkar inte galen eller berusad, inte alls.

– Men ... men varför ska du dö?

Han betraktar mig en kort stund och rynkar pannan.

– Vad heter du?

– Fem.

– Det är ett vackert namn. Jag heter Teo. Jag håller på att avsluta min PhD i historia.

Han pekar i en viss riktning med ena handen medan han fortsätter prata.

– För två år sedan höll jag på att rensa ut i min pappas lägenhet ... han flyttade till ett kollektiv med en massa andra pensionärer. Så han bad mig röja på vinden och sa att jag fick behålla allt jag tyckte hade något värde.

– Vilken snäll pappa du har.

– Javisst ... fast det var ett jävla jobb ... men undangömt i en byrå hittade jag sedan en gammal text.

– Spännande.

– Ja, det var min farfars farmors alster ... och då började jag såklart läsa.

Han slutar ögonen en kort stund innan han fortsätter.

– Det var en omfattande text, skriven på dåtidens språk, alltså ett fint fynd för en historiker.

– Och på grund av den texten kommer du att dö i kväll?

– Ja, så är det faktiskt. Den förändrade mitt liv, eller fullbordade det skulle man kunna säga. Jag är redo att leva fullt ut och sedan dö. Som du ser är jag inte ledsen.

Han ler igen. Jag tar ännu ett bloss och betraktar honom ett par sekunder innan jag svarar.

– Nej, du ser inte ledsen ut. Vad handlade texten om?

– Det var en avhandling om passion, skriven många år innan alla de där problemen började. Förmodligen hade den kunnat rädda oss alla om hon hade fått skriva klart den. Men hon dog, och boken publicerades aldrig, vilket var synd. Kan du tänka dig, min farfars farmor hade hittat ett vetenskapligt samband mellan passion och själva livet. Ja, hon hade lyckats mäta meningen med livet kan man säga. Och passionen är en avgörande variabel i hennes ekvation. Men det viktigaste av allt är att hon indirekt ger oss lösningen på hur vi i Zez kan *överleva* passionen.

– Det låter ju bra. Varför säger du då att du ska dö?

– För att hennes metod inte fungerar idag, inte med det samhälle vi har nu. Hon levde i en tid där passionen var eftersträvansvärd medan vi gör allt vi kan för att undvika den, eller åtminstone minska den. Detta gör att metoden troligen inte fungerar.

– Så kan det ju vara, men är du säker?

– Nej, och därför ska jag testa metoden ikväll. Tillsammans med min älskade. Antingen överlever vi, eller så dör vi. Förmodligen kommer vi att dö, lyckliga, samtidigt och tillsammans. Våra hjärtan klarar det inte, tror jag.

– Kan ni inte bara låta bli? Varför ta risken?

– Därför att när man väl har förstått vad passion egentligen är, så är det logiskt sett bättre att dö än att leva utan.

Jag vet inte vad jag ska säga och förblir tyst. Han höjer sitt glas.

– Skål. Är du här för att studera? Eller är du turist?

– Turist. Jag hade tänkt festa loss som fan ikväll. Men med tanke på att ingen är här, så lär det ju inte bli av.

Teo nickar och ler, tömmer sitt glas, reser sig upp och börjar gå mot dörren. Efter ett par steg stannar han och vänder sig om. Han öppnar sin axelväska och tar fram en ringpärm.

– Här, Fem. Du verkar vara en bra lyssnare. Ta den, jag behöver den inte längre.

Sedan lämnar han stället. Jag sitter kvar ensam med min cigarr. På bardisken ligger boken. Mina fingrar trummar lätt på omslaget innan jag öppnar pärmerna och bläddrar lite. Sidorna är slitna och det finns blyertsanteckningar överallt.

Jag betalar och går tvärsöver gatan till mitt hotell. Väl inne på rummet börjar jag läsa.

Ett dygn senare sitter jag på flygplatsen och väntar. Jag kan inte sluta tänka på bokens hemlighet eller på Teo och hans partner och deras livsfarliga vetenskapliga experiment med passion.

Några meter från mig visas nyhetsrubriker på en skärm. Två unga lovande historiker har lidit älskogsdöden. Jag förstår att experimentet misslyckades.

Nu vill jag bort. Jag känner mig inte olycklig, men ej heller lycklig. Jag känner mig som en helt vanlig kvinna som gillar äventyr. Utan passion.

Detta är novell nummer **1** i serien *Tidsresor* som består av 20 korta prosastycken, skrivna i perioden 2018–2020. Eftersom flera av berättelserna utspelar sig i samma universum (eller nästan samma) kan texterna med fördel läsas i ordning.

Nästa novell i serien: https://www.simonjensen.com/pdf/Kanin_vill_sova_nu.pdf

Översikt: https://www.simonjensen.com/texts/?genre=short_story

